

## Становище

от проф. И. Попова, Исторически факултет на СУ „Св. Кл. Охридски“  
за дисертацията на Милен Красимиров Петров, редовен докторант към катедра  
„Средновековни Балкани“, ИБЦТ - БАН, с тема **„Свещената римска империя и  
Никополският кръстоносен поход (1395 - 1396): участници и извори“** в ПН 2.2. История и  
археология, (Средновековна обща история).

На първо място трябва да отбележа, че процедурата на дисертанта Милен Петров  
е спазена според изискванията на съответните законови актове. Представената  
дисертация отговаря на минималните национални изисквания, а разгледаната тема е  
оригинална. Внимателно се запознах с представения текст и в самото начало мога  
убедено да заявя, че работата е изключително качествена и приносна.

Състои се от увод, две основни глави с множество части, заключение,  
библиография, в размер на 458 стандартни страници.

Бих искала да подчертая, че трудът е посветен на важен проблем, който  
продължава да предизвиква силен интерес в българската медиевистика. Проучен е  
изключително богат извор, а също и историографски материал. Изследването се  
базира върху широк кръг предимно германски (но не само) източници, които позволяват  
дисертантът да стигне до задълбочени изводи.

В **увода** Милен Петров поставя много ясно целите си на изследване – „Да се  
анализират изворите от Свещената Римска империя, отнасящи се до кръстоносния поход  
от 1396 г., като се направи разпределение на текстовете на база географски принцип; да  
се проследят начините, по които авторите представят събитията, както и да се извлече  
информацията, отнасяща се до участници от пределите на Свещената Римска империя,  
както и да се проследят разказите за събитията с цел да се установи присъствието на  
определени наративи; да се изследват извори, създадени извън пределите на Свещената  
римска империя, отнасящи се до участието на рицари от германските земи или до ролята  
на империята в събитията от 1396 г.; да се представят дипломатическите и военни  
аспекти от участието на немската аристокрация в битката при Никопол“. Формулирани  
са и задачите на проучването, както и са представени и защитени структурата,  
хронологичният и териториалният обхват на работата. Дисертантът се е спрял и на  
терминологията, коментирайки най-често срещаните или „проблемни“ термини в  
изследването, за което го поздравявам. Представени са и методите на работата –  
сравнително-исторически, просопографски, историко-структурен анализ, сравнение и  
обобщение. Направен е извор и историографски обзор.

В **първата** глава, посветена на *Изворите за битката при Никопол от Свещената римска империя*, докторантът в дълбочина проследява в няколко подчасти Изворите от Бавария (Ханс Шилтбергер, Конрад Кийзър, Хрониките на Андреас Регенсбургски, Ханс Ебран фон Вилденберг, Файт Арнпек, Кратките семейни хроники, Йохан Авентин), Франконските извори, Извори от Елзас и Швейцария, Австрийски извори (Петър от Рец, кратки австрийски хроники, Хрониките на Томас Ебendorfer). В следваща част са разгледани Германия и битката при Никопол в текстове, създадени извън Свещената Римска империя, като е акцентирано на френски, унгарски, византийски, османски извори. Споделям извода на автора, че баварските извори несъмнено формират най-голямата група немски източници за битката при Никопол (над двадесет съчинения), при това от различни жанрове. В сравнение с другите групи източници, баварските са съпоставими единствено с австрийските, които са дванадесет на брой, най-вече от самата Австрия, но и от съседните църковни владения в Залцбург и Мелк.

Мога само да поздравя дисертанта за дълбочината на неговия анализ на различните видове извори, която ясно личи от текста.

**Втората** глава е озаглавена *Участници от Свещената римска империя: принцове и рицари*. В нея отново в няколко подчасти са разгледани в подробности сведенията, извлечени от изворите, за участниците в Никополския кръстоносен поход. М. Петров първоначално прави сравнителен анализ между Тевтонския орден и Никополския поход, като посочва по-голямата склонност на европейската аристокрация да участва в Северните кръстоносни походи, които са по-близо териториално и по-леки и не толкова кръвопролитни спрямо походите срещу османците. Дисертантът се спира подробно на изграждането на биографията на някои от видните германски участници в Никополския поход – сред тях на първо място трябва да отбележим крал Сигизмунд Люксембургски, като в детайли е проследено неговото място в германските хроники, ролята му за подготовката на похода, политиката му в периода 1389 – 1395 г., както и значението на поражението му при Никопол през 1396 г. Умело са изградени и биографиите на някои други видни участници аристократи, сред които бургграф Йохан III от Нюрнберг и пфалцграф Рупрехт Пипан. Въз основа на анализ на всички налични данни за участници от Свещената римска империя, извън кръга на висшата аристокрация и електорите, са представени и образите на някои други участници – рицари, оръженосци и обикновени граждани. Под формата на case study са разгледани рицарите от Бавария, като докторантът проследява три важни момента – отношенията между херцог и аристокрация в Бавария като фактор за включването на определени кръстоносци;

деленията на Бавария през 14 век като важен фактор за участието на рицари в похода; Третият проблем, обект на анализ, е баварският рицар през 14 век: социално положение, въоръжение и участието му във военни конфликти. Следва кратък, но задълбочен каталог на баварски рицари, участници в Никополския поход – Ханс Шилтбергер, Вернер Пинценауер, Улрих Кюлер, Шефан Шмиехен, Ханс Грайф фон Грайфенберг.

Главата завършва с обобщение на постигнатите заключения, сред които са: основните кръстоносни контингенти идват най-вече земите на Бавария, Горен Рейн (Елзас) и Швейцария; липсват или има малко конкретни данни за рицари от Рейнска област (Пфалц), Австрия и Франкония, но има участници и от там, както и австрийци. Напълно съм съгласна с извода на дисертанта, че наличните изворови податки и по-конкретно данни относно Бавария (и отчасти относно Австрия) позволяват да се проследи ангажирането и активирането на личните мрежи на херцозите като фактор за формирането на кръстоносните войски от тези области. От Бавария се включват представители на някои от най-висшите аристократични семейства, които участват в местната политика и са ангажирани по различни начини със самите Вителсбахи.

В заключението докторантът Милен Петров обобщава основните изводи до които достига в дисертацията си както по отношение на германските извори, така и по отношение на германските участници в Никополския поход.

Съгласна съм напълно с мнението на автора, че изворите от Свещената римска империя са най-многобройни, в сравнение с другите групи източници, коментирани в дисертационния труд; наративните източници от Свещената Римска империя са основен извор за реконструкцията на участниците от самата империя, както и, че анализираните в работата текстове покриват основните райони, от които са се включили немски кръстоносци, а именно Бавария, Елзас и Горен Рейн, Австрия и Франкония. Относно втората част на проучването, изводите на М. Петров са правилни, извлечени въз основа на задълбочен анализ на изворите. Най-много данни има за тримата главни принцове от Свещената римска империя, които участват в похода. Преди всичко това е самият унгарски крал Сигизмунд Люксембургски, и много важно е да се отбележи, че общият брой на идентифицираните от дисертанта участници от Свещената Римска империя надхвърлят 50.

Използваните извори и литература при разработването на дисертацията са впечатляващи.

Научните приноси на дисертацията могат да бъдат обобщени така: разгледани са общо 43 извора за битката при Никопол, произлизащи от Свещената римска империя,

като голяма част от тях до момента не са използвани в историографията; въведени са в обръщение 19 български превода на непревеждани до този момент извори; специално внимание е обърнато на баварските източници, 22 на брой. Дисертантът идентифицира специфичен „баварски разказ“, който се открива в трудовете на Андреас Регенсбургски и продължава да се репродуцира от 15 до 18 век; чрез анализ на хрониката на Якоб Твингер фон Кьонигсхофен и хрониката от Рьотелн М. Петров идентифицира множество кръстоносци от района на Горен Рейн; чрез езиков анализ разкрива етимологията и произходът на топонима Шилтау (Никопол), който е често срещан в германските текстове за събитията; доказва, че липсата на определени немски благороднически семейства (най-вече графовете на Цили) в хрониките на Янош Туроци и Антонио Бонфини може да се обясни чрез конфликтите им с династията Хуняди; използвайки т.нар. принцип на Зипф, или „принцип на най-малкото съпротивление“, докторантът доказва, че Северните походи са били лесна алтернатива за повечето европейски благородници през този период, за сметка на тези срещу османците; изследвайки задълбочено изворите, М. Петров достига до извода, че е малко вероятно тевтонски рицари да са се включили в похода от 1396 г.; дисертантът въз основа на наличните данни в изворите доказва, че в битката при Никопол не е участвал бургграф Фридрих VI, а единствено неговият брат – Йохан III и като последно, но не по значение, докторантът идентифицирани общо 52 немски кръстоносци.

Авторефератът отговаря на изискванията, публикациите са по темата на дисертацията и са издадени в престижни научни издания.

Въз основа на всичко казано до тук, искам да изразя своето положително мнение за присъждането на образователната и научна степен „доктор“ на Милен Петров и да му пожелаая бъдещи творчески успехи.

София

21.07.2026 г.

проф. Ивайла Попова